

Maatschappelijke Oriëntatie: algemene doelstelling

AGENTSCHAP
INTEGRATIE &
INBURGERING

In-Gent
integratie en inburgering.

INHOUDSOPGAVE

Het doel van Maatschappelijke Oriëntatie	2
1. Leeromgeving 'stad en land'	4
2. Leeromgeving 'verblijfssituatie'	6
3. Leeromgeving 'gezin'	7
4. Leeromgeving 'werk'	9
5. Leeromgeving 'wonen'	10
6. Leeromgeving 'gezondheid'	11
7. Leeromgeving 'onderwijs'	13
8. Leeromgeving 'publieke dienstverlening'	14
9. Leeromgeving 'mobiliteit'	16
10. Leeromgeving 'consumptie'	17
11. Leeromgeving 'vrije tijd'	18

HET DOEL VAN MAATSCHAPPELIJKE ORIËNTATIE

Inburgering is een begeleide opstap naar integratie.

Maatschappelijke Oriëntatie (MO) is een vormingsonderdeel van het inburgeringstraject.

Het doel van MO is: zo snel mogelijk strategieën aanreiken aan inburgeraars om

- op een maatschappelijk verantwoorde wijze en
- volgens de eigen competenties en ambities

zelfstandiger te functioneren in de Vlaamse en Belgische samenleving.

Het wettelijk kader voor MO wordt bepaald door het besluit van 29 januari 2016¹.

Uit het algemeen doel van MO vloeit voort dat de doelen voor MO geen eindtermen zijn, maar ontwikkelingsdoelen. De kennis die aan bod komt in de cursus MO staat steeds in functie van het versterken en aanleren van vaardigheden en attitudes.

Binnen MO wordt gewerkt aan de volgende **8 ontwikkelingsdoelen**:

- Inzicht hebben in zijn actuele leefsituatie
- Informatie verwerven en verwerken
- Onderbouwde keuzes maken en acties ondernemen om zijn keuzes uit te voeren
- Problemen oplossen
- De nodige competenties hebben om te kunnen communiceren
- Openstaan voor diversiteit
- Openstaan voor actief medeburgerschap
- Zelfevaluatie en zelfsturing

Binnen deze leeromgevingen wordt aan ontwikkelingsdoelen gewerkt.

Er zijn **11 leeromgevingen** vastgelegd:

- Stad en land
- Verblijfssituatie
- Gezin
- Werk
- Wonen
- Gezondheid
- Onderwijs
- Publieke dienstverlening
- Mobiliteit
- Consumptie
- Vrije tijd

De ontwikkelingsdoelen komen transversaal aan bod in de verschillende leeromgevingen.

Binnen MO wordt expliciet aandacht besteed aan de normen en waarden van onze samenleving.

Basiswaarden zijn universeel en gelden voor iedereen, normen kunnen verschillen. De Commissie-Bossuyt definieerde in 2006 de basiswaarden die binnen de cursus MO aan bod moeten komen:

- Burgerschap
- Gelijkheid
- Respect
- Solidariteit
- Vrijheid

Een belangrijke vaardigheid is het herkennen van gelijkenissen in waarden en het creëren van een evenwicht bij de verschillen in normen. In elke leeromgeving wordt aandacht besteed aan de houding en gedachtegang van inburgeraars met betrekking tot de basiswaarden. Normen komen aan bod doorheen de lesinhoud.

De inhoud en doelen van MO vormen een houvast voor inburgeraars om hun weg te vinden binnen de samenleving. Het is en blijft de verantwoordelijkheid van de inburgeraar om hiernaar te handelen.

¹ *Besluit van de Vlaamse Regering van 29 januari 2016 houdende de uitvoering van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid, artikel 23-27*

Het is en blijft de verantwoordelijkheid van de samenleving om aan inburgeraars de ruimte en de kans te geven om volwaardig te kunnen participeren.

Het **Vlaamse Agentschap Integratie en Inburgering** en de stedelijke agentschappen **Atlas, integratie & inburgering** en **In-Gent** bieden de cursus MO aan. Een standaardaanbod MO duurt 60 uur. De lessen zijn in de moedertaal van de inburgeraars of in een contacttaal die ze voldoende beheersen. Deze lessen worden overdag, 's avonds en in het weekend aangeboden en zo dicht mogelijk bij de inburgeraars georganiseerd. De lessen worden op maat en interactief aangeboden. Er wordt steeds vertrokken vanuit de voorkennis en leerbehoeften van de inburgeraars. Door de heterogene samenstelling en verschillende werkvormen te gebruiken (zoals groepswork, individuele opdrachten, klasgesprekken...) leren de inburgeraars niet alleen van de leerkracht, maar ook van elkaar.

Het is belangrijk dat alle inburgeraars - ongeacht hun profiel - eenzelfde basisinhoud MO krijgen en aan dezelfde basisdoelen werken. Dit document legt per leeromgeving de minimale doelen en inhouden van de cursus MO vast.

Dit document bekijkt een aantal aspecten van de leeromgevingen:

- hoe de 5 basiswaarden een concrete invulling krijgen afhankelijk van de leeromgeving
- welke vaardigheden worden aangeleerd of versterkt
- aan welke attitudes wordt gewerkt
- het aspect 'kennen en weten'
- een aantal lesactiviteiten die de leerkracht helpen om die minimale doelen en inhouden in te vullen

Naast deze doelen en inhouden kunnen op vraag van de inburgeraars andere inhouden en doelen aan bod komen in de cursus MO.

1

Leeromgeving STAD EN LAND²

Zich thuis voelen in een nieuwe maatschappij, is één van de grootste stimulansen om een positieve bijdrage te leveren aan de samenleving. De hedendaagse samenleving is een product van verschillende maatschappelijke processen. De basiswaarden en de waardenstelsels democratie, democratische rechtsstaat en pluralisme zijn historisch gegroeid. Inzicht in de historische ontwikkeling van de huidige samenleving is nodig om de hedendaagse maatschappij, met haar gewoontes, gevoeligheden, gedragsregels... te begrijpen.

Diversiteit in onze samenleving is een realiteit. Diversiteit evolueert en omvat elementen zoals geslacht, leeftijd, religie, seksuele geaardheid, sociaaleconomische status, immigratiestatus, onderwijs- en arbeidservaring... Inzicht in en kunnen omgaan met deze diversiteit is nodig om te kunnen functioneren in de samenleving.

Nederlands leren is voor de inburgeraar een van de belangrijke stappen naar een zelfstandig functioneren en volwaardig participeren in de samenleving. Bereidheid om de taal te leren wordt beschouwd als respect voor de ontvangende samenleving en een element van burgerschap.

In de leeromgeving 'stad en land' wordt informatie verschaft over de belangrijkste historische ontwikkelingen en wordt stilgestaan bij de actualiteit. Volgende historische ontwikkelingen worden geschetst:

- de Europese Verlichting
- de seksuele revolutie van de jaren '60
- de sociale strijd
- Kongo-Vrijstaat
- België als jonge staat
- België als pluralistische staat (waaronder de invloed van het katholicisme)
- politieke structuur
- de landstalen in België
- België in de Europese Unie

In deze leeromgeving krijgen de 5 basiswaarden een concrete invulling.

Voorbeeld van basiswaarde	Concrete uitwerking
Gelijkheid	Gelijkheid tussen arm en rijk, gelijkheid tussen vrouw en man
Respect	Respect voor religie, mening, wetten, diversiteit

VAARDIGHEDEN

- inzicht verwerven in de historische ontwikkeling van de huidige samenleving met als doel begrip en reflectie ervan
- de diversiteit in onze samenleving herkennen en hiermee kunnen omgaan
- reflecteren over wat de eigen overtuiging en het eigen mens- en wereldbeeld in onze samenleving betekent
- een beeld krijgen van enkele belangrijke basisrechten en -plichten die in de Belgische grondwet staan omschreven en reflecteren over wat dit voor hem betekent
- stilstaan bij democratie en België als democratische rechtsstaat
- zich bewust zijn van de rol van het Nederlands en de mogelijke oefenkansen

² Binnen de cursus MO spreken we over de leeromgeving 'mens en maatschappij'.

- leren omgaan met de maatschappelijke context van drempels, ontgoochelingen, verrassingen, tegenstrijdigheden die men in de realiteit ervaart
- reflecteren over wat actief burgerschap voor hem betekent en in hoeverre hij een actieve burger wil of kan zijn

ATTITUDES

- erkennen van de diversiteit in de Belgische samenleving
- zich bewust zijn van de wereld (actualiteit/gebeurtenissen) rondom zich en op zoek gaan naar wat men hiervoor zelf kan doen
- in dialoog gaan met andere inburgeraars en Vlamingen/Belgen over de samenleving en haar uitdagingen
- eigen vanzelfsprekendheden in vraag durven stellen

KENNEN EN WETEN

De inburgeraar moet de nodige informatiebronnen m.b.t. deze leeromgeving kennen en weten waar hij die kan vinden.

LESACTIVITEITEN

- de historische ontwikkeling van de huidige samenleving schetsen met als doel begrip en reflectie
- de inburgeraar ondersteunen bij het omgaan met diversiteit in onze samenleving
- de inburgeraar laten reflecteren over wat zijn overtuiging en mens- en wereldbeeld in de Vlaamse/Belgische samenleving betekent
- de belangrijkste basisrechten en -plichten schetsen die in de Belgische grondwet staan omschreven
- met de inburgeraar reflecteren over wat deze basisrechten en -plichten voor hem betekenen
- samen met de inburgeraar stilstaan bij democratie en België als democratische rechtsstaat
- samen met de inburgeraar stilstaan bij het belang van het Nederlands
- de inburgeraar bewustmaken van de wereld (actualiteit/ gebeurtenissen) rondom hem
- samen met de inburgeraar op zoek naar wat hij hiervoor zelf kan doen
- de inburgeraar ondersteunen bij het omgaan met de maatschappelijke context van drempels, verrassingen, tegenstrijdigheden die hij in de realiteit ervaart
- samen met de inburgeraar reflecteren over wat actief burgerschap voor de inburgeraar betekent en in hoeverre hij een actieve burger wil of kan zijn
- een dialoog faciliteren tussen de inburgeraar en de Vlaming/Belg over de samenleving en haar uitdagingen

2

Leeromgeving

VERBLIJFSSITUATIE³

In de leeromgeving 'verblijfssituatie' wordt inzicht verworven in:

- **historische migratieredenen**

Migratie is van alle tijden en vindt overal in de wereld plaats. Mensen migreren om uiteenlopende redenen: werk, studie, liefde, oorlog... Om inzicht te krijgen in het eigen migratieverhaal is het belangrijk om migratie in al haar facetten te begrijpen.

- **het eigen migratieverhaal**

In de meeste gevallen is migratie een ingrijpend proces. Een migrant laat alles (materieel, emotioneel, professioneel...) achter om ergens anders opnieuw te starten. Dit kan een grote impact hebben op het psychosociaal welzijn (trauma, zelfvertrouwen, gebrek aan netwerk, gebrek aan zelfontplooiing...).

- **de eigen verblijfssituatie**

Om het integratieproces te bevorderen is het ook belangrijk om inzicht te verwerven in de eigen verblijfsituatie, niet enkel in het migratieverhaal. De rol van de inburgeraar in zijn nieuwe samenleving wordt mee bepaald door zijn verblijfssituatie.

In deze leeromgeving krijgen de 5 basiswaarden een concrete invulling.

Voorbeelden van basiswaarden	Concrete invulling
Gelijkheid	Gelijke kansen om rechten uit te oefenen
Solidariteit	Begrip tonen voor elkaar migratieverhaal

VAARDIGHEDEN

- inzicht verwerven in de verschillende migratieredenen
- reflecteren over de gevolgen van migratie op de eigen leefsituatie en stilstaan bij de vraag of er nood is aan hulp of ondersteuning
- erbij stilstaan dat het eigen migratieverhaal en de eigen verblijfssituatie niet de enige is in België en dat er verschillende migratieredenen zijn
- reflecteren over het belang van de Belgische nationaliteit

ATTITUDE

- zich ervan bewust zijn dat aan elke motivatie om te migreren andere voorwaarden, verplichtingen en rechten gekoppeld zijn

KENNEN EN WETEN

De inburgeraar moet de nodige informatiebronnen m.b.t. deze leeromgeving kennen en weten waar hij die kan vinden.

LESACTIVITEITEN

- de verschillende migratieredenen schetsen
- de inburgeraar laten reflecteren over de gevolgen van migratie op zijn leefsituatie

³ Binnen de cursus MO spreken we over de leeromgeving 'migratie'.

Gezinnen in de Belgische samenleving zijn divers. Er zijn verschillende gezinsvormen (man-vrouw, man-man, vrouw-vrouw, alleenstaanden, nieuw samengestelde gezinnen...) en samenlevingsmogelijkheden (trouwen, samenwonen, echtscheiding...).

Seksualiteit is sterk aanwezig in onze samenleving. Kunnen praten over relaties en seksualiteit is belangrijk voor seksuele rechten, seksuele integriteit, seksuele gezondheid en gezinsplanning.

Gender is een onderdeel van seksualiteit. Gender bepaalt mede de positie van mannen en vrouwen in de maatschappij. Gender omvat zowel genderidentiteit als genderrollen. Genderidentiteit betekent: zich man/vrouw/x voelen. Genderrollen zijn de eigenschappen die de maatschappij aan mannen en vrouwen toekent op basis van de sekse. De Belgische wetgeving verbiedt elke vorm van discriminatie op basis van geslacht, gender of seksuele geaardheid.

Opvoeden is een kind op weg helpen naar volwassenheid. Op de eerste plaats zijn de ouders verantwoordelijk voor de opvoeding. Zij krijgen hierbij vaak hulp van familie, school, vrienden, professionele begeleiders...

In de leeromgeving 'gezin' komen volgende thema's aan bod:

- de verschillende gezinsvormen
- de samenlevingsmogelijkheden
- recht op eigen lichaam
- het al dan niet hebben van kinderen
- meerwaarde voor de taalontwikkeling van meertaligheid in de opvoeding
- opvoeding in de Vlaamse samenleving

In deze leeromgeving krijgen de 5 basiswaarden een concrete invulling.

Voorbeelden van basiswaarden	Concrete invulling
Gelijkheid	Gendergelijkheid, gelijke rechten en plichten bij huwelijk, echtscheiding...
Respect	Respect voor de verschillende gezinsvormen Respect voor (gender)keuze
Vrijheid	Vrijheid van opvoeding binnen het wettelijk kader

VAARDIGHEDEN

- inzicht verwerven in gelijkheid en vrijheid in gender
- reflecteren over relaties en seksualiteit en de rol hiervan in onze samenleving
- inzicht verwerven in de verschillende gezinsvormen naast het traditionele gezin en respect hebben voor de vrijheid in keuze
- reflecteren over de verschillende rolpatronen en de situatie in de eigen gezinssituatie
- reflecteren over de verantwoordelijkheid van ouders naar kinderen en het recht van het kind op een open toekomst

⁴ Binnen de cursus MO spreken we over de leeromgeving 'relaties en opvoeding' - 'relaties'.

ATTITUDES

- mensen als gelijkwaardig zien onder meer via inzicht in de wederkerigheid van de principes respect, gelijkheid en vrijheid
- zich bewust zijn van het recht op eigen lichaam op vlak van seksualiteit en gezinsplanning
- openstaan voor de verschillende gezinsvormen
- zich bewust zijn van de verantwoordelijkheid van de samenleving inzake opvoeding
- openstaan voor verschillen in opvoeding tussen België en land van herkomst

KENNEN EN WETEN

De inburgeraar moet de nodige informatiebronnen m.b.t. deze leeromgeving kennen en weten waar hij die kan vinden.

LESACTIVITEITEN

- samen met de inburgeraar stilstaan bij gelijkheid en vrijheid in gender
- seksualiteit bespreekbaar maken en samen met de inburgeraar reflecteren over de rol van seksualiteit in de Vlaamse/Belgische samenleving
- samen met de inburgeraar stilstaan bij relaties en gezin in de Vlaamse/Belgische samenleving

4

Leeromgeving **WERK**

Werken heeft niet alleen een financieel maar ook een sociaal voordeel (netwerkverbreding). Via werk breidt het (ondersteunend) netwerk uit. Dit verbetert zowel het psychosociaal welzijn als de slaagkansen in de samenleving op eender welk vlak. Bovendien kan werk ook bijdragen tot de individuele ontplooiing van een mens. Werken kan in loondienst of als zelfstandige.

Werken is een verantwoordelijkheid van de burger binnen de verzorgingsstaat en naar de overheid toe (actief burgerschap). Door te werken ben je solidair met anderen. Ook kan een job het integratieproces aanzienlijk versnellen.

In de leeromgeving 'werk' staan de kennis van de arbeidsmarkt en van de ondersteunende diensten centraal. In deze leeromgeving krijgen de 5 basiswaarden een concrete invulling.

Voorbeeld van basiswaarden	Concrete invulling
Respect	Respect voor werkafspraken, collega's...
Solidariteit	Door zwart werk geen sociale bijdrage Actief bijdragen aan de samenleving

VAARDIGHEDEN

- het belang van werken begrijpen
- reflecteren over hoe de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten
- een bewuste en realistische keuze kunnen maken over de tewerkstelling in België
- inzicht verwerven in de eigen inkomenssituatie, competenties, en ervaring en die correct kunnen inschatten in de nieuwe arbeidsmarkt

ATTITUDES

- zich bewust zijn van de eigen verantwoordelijkheid om de kansen op werk te verhogen en bereid zijn om de nodige acties te ondernemen
- zich bewust zijn van de gevolgen van de keuzes

KENNEN EN WETEN

De inburgeraar moet de nodige informatiebronnen m.b.t. deze leeromgeving kennen en weten waar hij die kan vinden.

LESACTIVITEITEN

- samen met de inburgeraar het gesprek aangaan over het belang van werken
- de inburgeraar laten reflecteren over hoe hij zijn kansen kan vergroten op de arbeidsmarkt

Huisvesting is een van de belangrijkste vereisten om een stabiel leven op te bouwen. Het is tevens een sociaal grondrecht in de Belgische samenleving.

Een woning zoeken, huren of kopen is een complexe zaak in de Belgische/Vlaamse samenleving. Er bestaan verschillende manieren om woning te vinden: zelfstandig of met hulp van gespecialiseerde instanties. Bij de zoektocht naar een woning zijn er belangrijke aandachtspunten waar best rekening mee wordt gehouden (contract, verzekeringen, voorwaarden, milieuaspecten...). Deze punten gelden ook wanneer je een woning hebt.

In de leeromgeving 'wonen' wordt algemene informatie verstrekt over het zoeken, huren en kopen van een (sociale) woning en over het milieu. In deze leeromgeving krijgen de 5 basiswaarden een concrete invulling.

Voorbeelden van basiswaarden	Concrete invulling
Burgerschap	Rechten en plichten
	Milieubewust en energiezuinig leven
Respect	Respect voor burens, eigendom, milieu

VAARDIGHEDEN

- op een maatschappelijk verantwoorde wijze de eigen woonsituatie kunnen organiseren
- de voor- en nadelen van de verschillende mogelijkheden met betrekking tot wonen en nutsvoorzieningen kunnen inventariseren
- de nodige informatie kunnen verzamelen in functie van de persoonlijke woonsituatie
- het belang begrijpen van verzekeringen en hoe hier op een correcte en verantwoorde manier gebruik van te maken
- zicht krijgen op de verplichte en meest relevante verzekeringen
- zich bewust zijn van de basisprincipes en de zin van verzekeringen
- nadenken over de meerwaarde van de optionele verzekeringen

ATTITUDES

- de wettelijke bepalingen rond huisvesting respecteren
- zorg dragen voor het milieu en zich bewust zijn van de eigen rol
- zich bewust zijn van het belang van duurzaamheid

KENNEN EN WETEN

De inburgeraar moet de nodige informatiebronnen m.b.t. deze leeromgeving kennen en weten waar hij die kan vinden.

LESACTIVITEITEN

- De leerkracht oefent samen met de inburgeraar het organiseren van zijn woonsituatie

6

Leeromgeving **GEZONDHEID**

Iedereen die in België woont heeft recht op gezondheidszorg. Burgers kunnen rekenen op een degelijk vangnet bij onvoorziene omstandigheden zoals ziekte en ongevallen. Hieruit vloeien echter ook verplichtingen (Vlaamse zorgverzekering, ziekteverzekering...) en aanbevelingen (eigen huisarts, hospitalisatieverzekering, generische geneesmiddelen...) voort.

Gezond zijn betekent meer dan alleen maar vrij zijn van ziektes. Het veronderstelt ook dat je ertoe bijdraagt om gezond te blijven. Onze samenleving investeert sterk in gezondheidspreventie, o.m. door sensibiliseringscampagnes en het aanmoedigen tot regelmatige medische controles. Gezondheidspreventie kan betrekking hebben op psychosociaal welzijn, voldoende beweging, gezonde voeding, SOA-preventie, borstkankerpreventie, vaccinatie, stoppen met roken, met mate drinken...

Een van de rechten die voortkomen uit vrijheid, is het recht van elk individu om zelf keuzes te maken over zijn eigen lichaam. Het is bij wet verboden dat anderen hun wil opleggen aan een individu, ook in de privésfeer. Elk individu is vrij zelf zijn grenzen te bepalen, ook wat betreft zijn lichaam. Daarnaast heeft eenieder de vrijheid deze rechten wel of niet te gebruiken.

In de leeromgeving 'gezondheid' komen volgende thema's aan bod:

- het belang van preventieve gezondheidszorg
- het gezondheidssysteem
- mutualiteit en verzekeringen
- recht op eigen lichaam
- zorginstanties

In deze leeromgeving krijgen de 5 basiswaarden een concrete invulling.

Voorbeelden van basiswaarden	Concrete invulling
Solidariteit	Zorg is mogelijk voor iedereen Terugbetalingen en tegemoetkomingen Sociale bijdrage Mantelzorg
Vrijheid	Keuze van mutualiteit en zorgverlener Zelfbeschikking (euthanasie, abortus...)

VAARDIGHEDEN

- reflecteren over hoe men in goede gezondheid kan blijven
- het zorgsysteem (dokter, mutualiteit, ...) begrijpen en begrijpen hoe men hier op een correcte en verantwoorde manier gebruik kan van maken
- reflecteren over de effecten indien er misbruik wordt gemaakt van het vangnet
- begrijpen wat het recht op eigen lichaam betekent
- inzicht verwerven over het aanbod in grote lijnen
- reflecteren over de domeinen en de mate waarin zij aan gezondheidspreventie (willen) doen
- zich bewust zijn van de keuzevrijheid voor bepaalde onderdelen van de zorg
- weloverwogen keuzes kunnen maken;
- reflecteren over de betekenis en stilstaan bij het wettelijk kader van het recht op eigen lichaam en de vertaling ervan in het dagelijks leven (seksualiteit, donorschap, euthanasie, ...)

ATTITUDES

- verantwoordelijkheid nemen inzake de eigen gezondheid
- het solidariteitsprincipe respecteren
- ilstaan bij het wettelijk kader ter verdediging van het recht op eigen lichaam. Iedereen is vrij om deze rechten wel of niet te gebruiken.

KENNEN EN WETEN

De inburgeraar moet de nodige informatiebronnen m.b.t. deze leeromgeving kennen en weten waar hij die kan vinden.

LESACTIVITEITEN

- de inburgeraar laten reflecteren over hoe hij in goede gezondheid kan blijven
- samen met de inburgeraar het gesprek aangaan over het belang van een dokter, mutualiteit... en hoe hiervan gebruik te maken
- met de inburgeraarilstaan bij 'het recht op je eigen lichaam'

Vrijheid kan enkel gegarandeerd worden als je voldoende geïnformeerd bent. Informatie is een basisvoorwaarde voor democratie. Onderwijs heeft daarom de plicht om de tot nu toe beste kennis over te brengen.

Vrije onderwijskeuze, het recht op onderwijs en de leerplicht tot 18 jaar staan beschreven in de Belgische grondwet. Daarnaast bestaan er sterke sociale normen omtrent onderwijs. De Belgische/Vlaamse 'onderwijscultuur' start van jongs af aan. Hoewel de leerplicht pas vanaf 6 jaar ingaat, is de sociale norm je kind vanaf 2,5 à 3 jaar naar het kleuteronderwijs te sturen. Daarop volgt het lager onderwijs en het middelbaar onderwijs en mogelijks hoger onderwijs. Binnen het Vlaams onderwijssysteem bestaat er voor anderstalige kinderen (nieuwkomers) onthaalonderwijs (OKAN). Binnen het leertraject van een kind spelen de ouders een belangrijke rol en zijn er bepaalde verwachtingen ten opzichte van hun betrokkenheid.

Naast het regulier onderwijs bestaat ook een speciaal aanbod voor volwassenen. Een diploma of certificaat wordt hoog in het vaandel gedragen en verhoogt je kansen op de arbeidsmarkt aanzienlijk. Daarom wordt er in België/Vlaanderen veel geïnvesteerd in levenslang leren.

In de leeromgeving 'onderwijs' wordt algemene informatie verstrekt over ons onderwijssysteem en over de volwasseneneducatie. In deze leeromgeving krijgen de 5 basiswaarden een concrete invulling.

Voorbeeld van basiswaarde	Concrete invulling
Solidariteit	Studietoelage Anti-pestgedrag Psychosociale welzijn van het kind
Vrijheid	Schoolkeuze, opleidingskeuze Religie Onderwijs creëert vrijheid en verantwoordelijkheid

VAARDIGHEDEN

- het belang begrijpen van onderwijs en levenslang leren in onze kennismaatschappij
- reflecteren over hoe de eigen kansen op de arbeidsmarkt te vergroten
- het leertraject kunnen selecteren dat het meest past voor zichzelf en de directe omgeving
- inzicht krijgen in de onderwijsstructuur van België (algemeen en volwassen)

ATTITUDES

- respecteren van het recht op onderwijs
- zich bewust zijn van het belang van kleuteronderwijs
- zich bewust zijn van het belang van ouderparticipatie

KENNEN EN WETEN

De inburgeraar moet de nodige informatiebronnen m.b.t. deze leeromgeving kennen en weten waar hij die kan vinden.

LESACTIVITEITEN

- samen met de inburgeraar het gesprek aangaan over het belang van onderwijs in de Vlaamse/Belgische samenleving

8

Leeromgeving

PUBLIEKE DIENSTVERLENING⁵

Bij aankomst in België wordt de inburgeraar geconfronteerd met verschillende uitdagingen m.b.t. verblijfsstatuut, werk, wonen, sociale situatie... Het is belangrijk dat de inburgeraar een beter inzicht krijgt in de functies van verschillende publieke diensten die hem hierin kunnen ondersteunen. Steeds meer wordt er vanuit gegaan dat iedereen op een digitale manier kan participeren: diensten zijn soms enkel digitaal bereikbaar, afspraken kunnen enkel via de website gemaakt worden ...

Het solidariteitsprincipe vormt de basis van het sociale zekerheidssysteem. In de verzorgingsstaat bestaat er een voortdurende interactie tussen mensen die gezond zijn en werk hebben en mensen die wegens ziekte, werkloosheid of leeftijd niet kunnen werken ... Op die wijze worden er sociale grondrechten gegarandeerd. Bij sociale zekerheid is het belangrijk dat plichten vervuld moeten worden om te kunnen genieten van de rechten. Bijvoorbeeld: werken is bijdragen aan de sociale kas door het betalen van RSZ en belasting. Naast RSZ-bijdragen die iedere werknemer betaalt, zijn de belastingen in onze samenleving het belangrijkste instrument om middelen te herverdelen (solidariteit) en om publieke diensten te financieren (onderwijs, sociale zekerheid, openbaar vervoer ...). Elke burger is verantwoordelijk om bij te dragen aan de samenleving door o.a. belastingen te betalen.

In de leeromgeving 'publieke dienstverlening' wordt aangegeven bij welke diensten in de gemeente men voor wat terecht kan en wordt stilgestaan bij het systeem van de sociale zekerheid. In deze leeromgeving krijgen de 5 basiswaarden een concrete invulling.

Voorbeeld van basiswaarde	Concrete invulling
Solidariteit	Principe tussen werkenden en werklozen, jong en oud...
Respect	Respect voor gelijkwaardigheid van mensen zorgt voor behandeling op maat

VAARDIGHEDEN

- op een persoonlijk en maatschappelijk verantwoorde wijze gebruik kunnen maken van de publieke voorzieningen en hierbij oefenen met e-inclusietools
- de eigen situatie kunnen inschatten om zo de relevante ondersteuning te zoeken
- inzicht verwerven in het solidariteitsprincipe en de belangrijkste rechten en plichten die hieruit voortkomen
- inzicht krijgen in en reflecteren over het belang van belastingen
- reflecteren over de eigen verantwoordelijkheid om als actieve burger bij te dragen aan de samenleving door te werken en sociale bijdragen te betalen

ATTITUDES

- zich bewust zijn van de sociale grondrechten die gegarandeerd worden door het systeem
- het solidariteitsprincipe dat aan de basis ligt van de sociale zekerheid respecteren

⁵ Binnen de cursus MO spreken we over de leeromgeving 'verzorgingsstaat'.

KENNEN EN WETEN

De inburgeraar moet de nodige informatiebronnen m.b.t. deze leeromgeving kennen en weten waar hij die kan vinden.

LESACTIVITEITEN

- de inburgeraar laten reflecteren over het effect dat digitalisering van gemeente en samenleving op hem heeft
- met de inburgeraar op zoek gaan naar de publieke diensten die voor hem het meest relevant zijn en naar hoe hij deze kan bereiken
- samen met de inburgeraar stilstaan bij het solidariteitsprincipe en de belangrijkste rechten en plichten die hieruit voortkomen

9

Leeromgeving **MOBILITEIT**

Om zelfstandig te functioneren in de maatschappij is het belangrijk dat je jezelf kan verplaatsen in de stad, regio of het land met het vervoersmiddel naar keuze. Bij mobiliteit gaat het niet alleen om een vervoersmiddel kiezen, maar ook om inzicht krijgen in het wettelijke kader en de sociale normen. In het kader van bewust consumeren ligt de focus op het openbaar vervoer, wandelen en fietsen.

In de leeromgeving 'mobiliteit' staan we stil bij de verschillende verplaatsingsmogelijkheden. In deze leeromgeving krijgen de 5 basiswaarden een concrete invulling.

Voorbeelden van basiswaarden	Concrete invulling
Burgerschap	Rechten en plichten Rol bij ongeval Zwartrijden
Respect	Hoffelijkheid Milieu Geen gsm of alcohol

VAARDIGHEDEN

- oefenen hoe zich zelfstandig te verplaatsen en te oriënteren in de stad/regio
- de nodige informatie kunnen verzamelen over mobiliteit in functie van de persoonlijke situatie
- voor- en nadelen van de vervoersmogelijkheden kunnen inventariseren
- voor zichzelf de meest optimale vervoersmogelijkheid kunnen selecteren

ATTITUDES

- zich op een veilige en wettelijke manier in het verkeer bewegen
- de belastings-, en -verzekeringplicht respecteren
- zich bewust zijn van het sociale gedrag in het openbaar vervoer
- openstaan voor een milieubewuste keuze in verband met mobiliteit

KENNEN EN WETEN

De inburgeraar moet de nodige informatiebronnen m.b.t. deze leeromgeving kennen en weten waar hij die kan vinden.

LESACTIVITEITEN

- samen met de inburgeraar het zelfstandig verplaatsen en oriënteren in de stad/regio oefenen

We leven in een consumptiemaatschappij waarbij reclame inspeelt op gevoeligheid voor status en ons verleidt met tal van keuzemogelijkheden die binnen handbereik lijken te liggen. Het is van belang om bewust en duurzaam te consumeren. Duurzaamheid duidt op de gedeelde verantwoordelijkheid om voor milieu en mens te zorgen, opdat de behoeften van toekomstige generaties niet in het gedrang komen. Duurzaam en bewust consumeren omhelst reflectie over het effect van je (koop) gedrag op verschillende aspecten zoals milieu, voeding...

Daarnaast is het belangrijk hoe je omgaat met persoonlijke administratie en verzekeringen. Het is essentieel om belangrijke van minder belangrijke administratie te onderscheiden, bepaalde formulieren te herkennen en de basisinformatie te begrijpen. Verzekeringen zijn deels wettelijk verplicht en deels optioneel. De burger is vrij deze optionele verzekeringen af te sluiten.

In de leeromgeving 'consumptie' wordt ingegaan op de volgende thema's:

- consumeren en het effect hiervan op duurzaamheid
- verantwoord omgaan met persoonlijke administratie
- de verplichte verzekeringen

In deze leeromgeving krijgen de 5 basiswaarden een concrete invulling.

Voorbeelden van basiswaarden	Concrete invulling
Solidariteit	Ondersteunende diensten Kringloopwinkel Wederdiensten
Vrijheid	Vrijheid van levensstijl

VAARDIGHEDEN

- het gesprek aangaan over duurzaamheid en duurzaam en bewust consumeren en reflecteren over het eigen consumptiegedrag
- kennismaken met wat men kan doen om bewuster en duurzamer te consumeren
- stilstaan bij het belang van de eigen administratie en verzekeringen

ATTITUDE

- gemotiveerd zijn om een bewuste consument te zijn of te worden en stil te staan bij de eigen verantwoordelijkheid op dit vlak

KENNEN EN WETEN

De inburgeraar moet de nodige informatiebronnen m.b.t. deze leeromgeving kennen en weten waar hij die kan vinden.

LESACTIVITEITEN

- samen met de inburgeraar het gesprek aangaan over duurzaamheid en de inburgeraar laten reflecteren over hoe hij dit in zijn leven toepast
- samen met de inburgeraar stilstaan bij het belang van zijn administratie en verzekeringen

⁶ In de cursus MO spreken we ook over 'duurzaam consumeren'.

Het is belangrijk om de inburgeraar te stimuleren om zoveel mogelijk actief deel te nemen aan de samenleving. Dit kan op verschillende manieren: (vrijwilligers)werk, vorming/opleiding, culturele activiteiten, vrijetijdsbesteding, actualiteit opvolgen, praten met de buren, ouderparticipatie... Het actief participeren aan de samenleving is belangrijk voor de persoonlijke ontwikkeling en het psychosociaal welzijn van de inburgeraar. Dit is tevens een vorm van burgerschap. Een breed netwerk versterkt de positie van de inburgeraar in de samenleving en kan zijn kansen in de maatschappij vergroten. Participatie draagt bij om een volwaardige burger te zijn van de samenleving.

In de leeromgeving 'vrije tijd' wordt algemene informatie verstrekt over het vrijetijdsaanbod en over vrijwilligerswerk. In deze leeromgeving krijgen de 5 basiswaarden een concrete invulling.

Voorbeeld van basiswaarde	Concrete invulling
Gelijkheid	Toegankelijk voor iedereen
Burgerschap	Vrijwilligerswerk

VAARDIGHEDEN

- reflecteren over de meerwaarde van actieve participatie
- stilstaan bij de mate waarin men participeert en hoe men meer kan participeren
- zich bewust zijn van het belang van het uitbouwen van een netwerk en leren hoe en waar mensen te ontmoeten
- reflecteren over de link tussen participatie en burgerschap
- stilstaan bij de verwachting en ondersteuning van de samenleving om haar burgers op verschillende manieren te laten deelnemen aan de maatschappij

ATTITUDES

- ervoor openstaan om een eigen netwerk uit te bouwen
- bereid zijn om actief te participeren aan de samenleving

KENNEN EN WETEN

De inburgeraar moet de nodige informatiebronnen m.b.t. deze leeromgeving kennen en weten waar hij die kan vinden.

LESACTIVITEITEN

- de inburgeraar bewustmaken van de meerwaarde van participeren en samen met de inburgeraar reflecteren over in hoeverre hij participeert en hoe hij meer kan participeren
- samen met de inburgeraar stilstaan bij het belang van een netwerk uitbouwen en samen met hem op zoek naar hoe en waar hij mensen kan ontmoeten

⁷ In de cursus MO spreken we over 'participatie'.